

מהר"ל נתיבות עולם ב - נתיב אהבת השם - פרק א, א

1. בספר משלי (י"ז) בכל עת אוהב הרע ואח לצרה יולד. שלמה המלך רצה לומר, כי האדם אשר אוהב את רעו אהבתו דביקה בו, אף אם הגופות נפרדים מכל מקום נפשו של אוהב קשורה בו תמיד, ולכך אמר בכל עת אוהב הרע אף שאינו אצלו.
2. ואמר ואח לצרה יולד ר"ל כי הרע הזה כאשר יולד לאוהב שלו צרה נחשב אחיו להושיע אליו מצרתו, כי האח ראוי שיושיע לו בעת צרתו כי אחיו הוא בשר מבשרו ראוי שיושיע אליו בעת צרתו וכאלו נעשה אליו הצרה, והאוהב גם כן בעת צרת אוהבו הוא לו אח.
3. ומשמע מן הכתוב הזה כי עיקר האהבה הוא לריע שלו מפני שהם שוים ודומים ולכך שייך בהם אהבה.
4. ולפי זה יש לשאול כאשר מצינו שאהבה היא לריע שלו במה שיש להם שתוף וחבור והדברים הרחוקים זה מזה אין בהם אהבה, אף כי קצת מן החכמים חשבו כי האהבה היא יותר אל דבר שהוא הפכו כמו אהבת איש לאשה והרי זה זכר וזו נקבה והם מחולקים אינם שוים, והראיה שהאהבה לדברים שאינם שוים כי כל אהבה הוא חבור וכל חבור הוא לדבר שאינו דומה, כמו האדם שיש בו חמימות מתחבר אל דבר הקר שהוא הפך זה והארץ היבשה מתאוה למטר, והשנאה בין השוים והדומים כמו שאמרו (ב"ר פל"ט) כל אומן שונא את בני אומנתו וגם ת"ח שבבבל שונאים זה את זה (פסחים ק"ג, ב'), כי דבר זה שאין אחד אוהב עצמו לכך כל אשר הדבר רחוק ממנו אוהב אותו.
5. לפי זה אין קשיא אף על גב שהשם ית' נבדל בלתי גשמי והאדם בשר ודם בעל חומר שייך בזה אהבה.
6. אך הדבר הזה אי אפשר לומר שיהיה כך, שהרי מצינו בחוש הפך זה כי בני אדם שהם מתדמים באומה אחת אוהבים זה את זה, ואמרו חכמים (ב"ק צ"ב, ב') לא לחנם הלך הזרזיר אצל העורב אלא מפני שהוא מינו, ומה שאין אהבה לעצמו מפני כי האהבה היא התשוקה אל הנאהב ואין כאן תשוקה כי הוא עצמו.
7. ולכך האהבה בין איש לאשתו כי הוא הדבקות הגמור עד שנעשים דבר אחד ויש בזה תשוקה, ואם כן האהבה מצד שהם דבר אחד ומצד הזה היא האהבה לא זולת זה.
8. וכן מה שהוא משתוקק החם לקר הרי הקר הוא השלמתו ולפיכך הם כמו דבר אחד לגמרי, וכן בכל מקום שהדבר מתאוה אל דבר שהוא הפכו הדבר הזה מפני שיושלם באותו דבר ומכיון שיושלם בו נעשה עמו דבר אחד ומצד הזה האהבה.
9. ומה שכל אומן שונא בני אומנתו דבר זה מצד אחר, כי לפעמים ההפך משלים אותו כמו שאמרנו ופעמים הדומה מאבד אותו, כמו כל אומן שמזיק את האחר.
10. ות"ח שבבבל שהם שונאים זה את זה מבואר כי השכל הוא מלך נחשב וכמו שאמרו מאן מלכי רבנן ואין שני מלכים משתמשים בכתר אחד ולפיכך שונאים זה את זה.
11. וראיה לזה מן התורה כי אף שצוה השם ית' מורא אב ואם וכן צוה על מורא רבו, ולא מצינו שצוה על אהבת אביו ועל אהבת אמו ועל אהבת רבו, דבר זה מפני שאין אלו שוים ומכיון שאינם שוים ודומים לא יפול ביניהם אהבה כלל רק יראה בלבד.
12. ואם כן יקשה לך כי אצל הש"י תמצא שניהם האהבה והיראה ולמה זה ואיך שייך אהבה אל השם ית' שאין ביניהם שום דמיון כלל.
13. אמנם לפי מה שאמרנו לא יקשה כי אף שהוא ית' בשמים ואתה על הארץ ואי אפשר לומר בפה הרחוק שבין השם ית' ובין האדם, אבל פירוש הדבר כמו שאמרנו, כי השם ית' הוא קיום האדם וא"א זולתו ולפיכך שייך אהבה אליו, כי כל דבר הוא אוהב דבר אשר הוא השלמתו והוא ית' השלמת האדם: